

Justitiedepartementet
Ju2025/01130

Yttrande över departementspromemorian Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om överföring av straffrättsliga förfaranden (Ds 2025:14)

Den remitterade lagstiftningen genomför en EU-förordning på det straffrättsliga området. Det är ännu relativt ovanligt med EU-lagstiftning som direkt berör den svenska straffprocessrätten. Ett exempel på det är lagen (2020:968) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande.

Det är uppenbart att genomförande av sådan EU-lagstiftning är en grannlaga uppgift när det gäller förfaranden och åtgärder som berör den svenska straffprocessen. Även med beaktande av de utgångspunkter som gäller för ett sådant genomförande, och som redovisas i betänkandet (s. 77 ff.), väcker genomförandet i detta fall vissa frågor. Det gäller främst frågor om tvångsmedel och de höga krav som i varje fall måste ställas på lagreglering och tillämpning av bestämmelserna i fråga.

Såväl vid överförande av lagföring till som från Sverige uppkommer frågor om tvångsmedel. Sådana frågor behandlas bara till del, och då mycket kortfattat, i förordningen. I artikel 11.1 sägs bl.a. att den anmodade myndigheten ska fatta ett beslut i frågan om överförande ska ske och i enlighet med sin nationella rätt besluta vilka åtgärder som ska vidtas. Enligt artikel 11.6 ska den ansökande myndigheten bl.a. översända bevisning (se även skäl 42). Det framstår inte som uppenbart om och i vilken utsträckning det vid ett genomförande av förordningen finns förutsättningar att reglera hanteringen av bevisning som översänds till eller från Sverige i ett ärende om överförande av lagföring. Den remitterade lagstiftningen innehåller endast begränsad reglering i sådana frågor (3 kap. 2 § förslag till lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om överföring av

straffrättsliga förfaranden). Betänkandet behandlar dessa frågor i mycket begränsad utsträckning (se bl.a. s. 107).

Andra tvångsmedelsfrågor som uppkommer vid ett överförande gäller personer som är frihetsberövade i den ansökande staten. En person som är häktad i en svensk förundersökning kan enligt 2 kap. 2 § i lagförslaget vara det till dess att åklagaren mottagit ett slutligt beslut om överförande från den anmodade staten (jfr art. 21.2 i förordningen). Under den tid som går mellan att åklagaren ansökt om överförande och den anmodade statens beslut får åklagaren inte väcka åtal. Detta väcker frågor kring grunden för att hålla den misstänkte fortsatt frihetsberövad och hur frågan om häktning ska hanteras av åklagare och domstol. Regleringen i 24 kap. rättegångsbalken utgår ju från att åtal ska väckas. I det motsatta fallet, när Sverige är anmodad stat, aktualiseras bl.a. frågan om när Sverige ska anses ha behörighet att lagföra brottet, vilket ju är en förutsättning för att översända en europeisk arresteringsorder för att få hit någon som befinner sig i utlandet.

Vid sidan om rena tvångsmedelsfrågor kan också uppkomma frågor om egendom som är förverkad. Varken förordningen eller betänkandet uttalar sig om detta, men i praktiken torde det bli vanligt att förverkandefrågor förekommer i mål som överförs mellan EU-stater.

Enligt hovrätten finns det anledning att i det fortsatta arbetet ytterligare analysera och tydligare beskriva frågor kring tvångsmedel och förverkanden som kan uppstå i ärenden om överförande av lagföring till och från Sverige. En sådan redogörelse framstår som nödvändig för att EU-förordningen ska kunna tillämpas på ett bra sätt av berörda myndigheter i Sverige.

I handläggningen av ärendet har deltagit hovrättslagmannen Niklas Wågnert, hovrättsrådet Joakim Zetterstedt och tf. hovrättsassessorn Mickaela Jenseg, föredragande.

Niklas Wågnert

Mickaela Jenseg